

Základy argumentace a etiky

argumentace: argument

Tomáš Ondráček

ondracek.t@mail.muni.cz

Faculty of Economics and Administration, Masaryk University

ARGUMENTACE

Co je argumentace?

argumentace (argumentation)

Argumentace je činnost, ve které jsou předkládány argumenty.

Equal Justice

(C. Bennett, 2017)

PERSUAZE

argumentace a persuaze

- součást persuaze (podle ELM)
 - ELM = Elaboration Likelihood Model (Petty & Cacioppo, 1986)

persuase (persuasion)

Persuase je specifická forma *komunikace*, jejímž cílem je ovlivnit duševní stav recipienta v *atmosféře svobodné volby*.

persuaze

(Levinson, 1997)

ELM: cesty

- PERIFERNÍ CESTA
 - bez hlubšího zvažování, „iracionální“ důvody
- CENTRÁLNÍ CESTA
 - zvažování důvodů (ARGUMENTACE)

ELM: cesty a faktory

(Levinson, 1997)

ELM: faktory determinující cestu

- MOTIVACE
 - zainteresovanost, potřeba kognice
- SCHOPNOSTI
 - znalost, přítomnost distraktorů

druhy perusativních dialogů

rozlišení

- POČÁTEČNÍ SITUACE
 - Co vyvolalo střet?
- CÍLE ÚČASTNÍKŮ
 - Čeho chce účastník dosáhnout?
- PROSTŘEDKY
 - Jaké jsou povolené prostředky?
- UKONČENÍ
 - Jak vypadá ukončení?

hádká

(Sky Sports, 2020)

hádka

- osobní konflikt
- (verbální) útok
- vše (?)
- odhalit hlubší důvod konfliktu

vyjednávání

(Spielberg, 2015)

vyjednávání

- střet zájmů
- zisk
- přemlouvání, smlouvání, ..., argumenty
- vyrovnání se / kompromis

zjišťování

Wow!

	1		2		1	4	3
	1	16	1		1		1
	1	11	1		1		11
		1				3	1
	6	2			3	1	
	1	E24	3	12	1	2	1
	Q	1	16	1	2	1	1
	U	3	1		3	7	1
	2	J	3	1	1	1	1
	5	1				1	1
		14	1		113	2	11
	1	3	1		1	1	
	1	4			1	1	11
7		4	1	1	1	11	111
		1			1		2
8	1	1	1			11	1
				1			14

(NAAPO, 1977)

zjišťování

- potřeba informací / vysvětlení
- získat informace / evidenci
- empirická evidence, ..., argumenty
- vyměnit informace / potvrdit nebo vyvrátit hypotézu

rozvažování

(McKay, 2015)

rozvažování

- praktická volba
- koordinace cílů a jednání
- (důraz na praktičnost), ..., argumenty
- rozhodnout o nejlepším postupu

kritická diskuze

(<Migerii>, 1321)

kritická diskuze

- rozdíl názorů
- přesvědčit oponenta / vyřešit názorový střet
- argumenty
- vyřešení názorového sporu

SLOŽKY ARGUMENTACE

základní

tvrzení/výrok (assertion)

Tvrzení je věta, u které má smysl ptát se na pravdivostní hodnotu.

Co je a co není tvrzení?

- Venku prší.
- Včera jsem byl v kině.
- Cítím se unaveně.
- Chtěl bych si pořídit kočku.
- Nemám rád vedro.
- Měli byste se učit.
- Kolik je hodin?
- ...

základní

teze/stanovisko (statement)

Stanovisko je tvrzení, které chce strana v rámci komunikace obhajovat a které je zpravidla kontroverzní.

Philip Morris Inc. (1996)

Our position on underage smoking isn't hard to understand.

At Philip Morris USA, we don't want minors to have access to cigarettes. Minors shouldn't smoke. Period.

The question is, what are we doing about it?

We're fully committed and working hard to prevent minors from having access to cigarettes. That's the goal of our *Action Against Access* program.

For instance, we don't distribute free sample cigarettes—or serial cigarettes to consumers by mail. And we're proposing that access to cigarette vending machines be restricted to adults.

We've joined with retailers, wholesalers, and other major cigarette manufacturers to support an ambitious new program which will provide stores across the country with signs and educational materials to promote awareness of minimum-age laws and the importance of checking ID.

We're also supporting the passage of state legislation to more effectively enforce minimum-age laws.

These are just some of the things we're doing to help prevent underage smoking. We don't claim that any one of them is an answer by itself. But they all help keep cigarettes away from kids.

And that's the best way to keep kids away from cigarettes.

Action Against Access.

(Philip Morris, 2017)

Philip Morris Inc. (1996)

Our position on underage smoking isn't hard to understand.

At Philip Morris USA, we don't want minors to have access to cigarettes. Minors shouldn't smoke. Period.

The question is, what are we doing about it?

We're fully committed and working hard to prevent minors from having access to cigarettes. That's the goal of our *Action Against Access* program.

For instance, we don't distribute free sample cigarettes—or send cigarettes to consumers by mail. And we're proposing that access to cigarette vending machines be restricted to adults.

We've joined with retailers, wholesalers, and other major cigarette manufacturers to support an ambitious new program which will provide stores across the country with signs and educational materials to promote awareness of minimum-age laws and the importance of checking ID.

We're also supporting the passage of state legislation to more effectively enforce minimum-age laws.

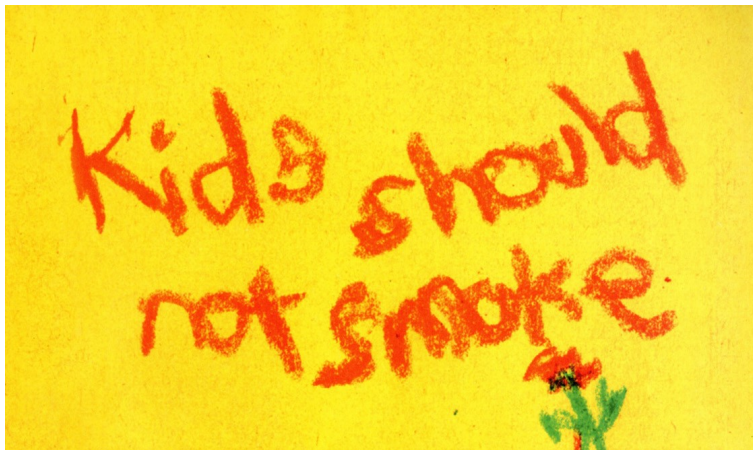
These are just some of the things we're doing to help prevent underage smoking. We don't claim that any one of them is an answer by itself.

But they all help keep cigarettes away from kids.

And that's the best way to keep kids away from cigarettes.

(Philip Morris, 2017)

Philip Morris Inc. (1996)

(Philip Morris, 2017)

komplexní

ARGUMENT

Co je argument?

ARGUMENT

RJ Reynolds Tobacco (1984)

Some surprising advice to young people from R.J. Reynolds Tobacco.

Don't smoke.

For one thing, smoking has always been an adult custom. And even for adults, smoking has become very controversial.

So even though we're a tobacco company, we don't think it's a good idea for young people to smoke.

Now, we know that giving this kind of advice to young people can sometimes backfire.

But if you take up smoking just to prove you're an adult, you're really proving just the opposite.

Because deciding to smoke or not to smoke is something you should do when you don't have anything to prove.

Think it over.

After all, you may not be old enough to smoke. But you're old enough to think.

R.J. Reynolds Tobacco Company

Source: <http://industrydocuments.library.ucsf.edu/tobacco/docu/rtrh029>

PHOTO: PHOTOS

(RJ Reynolds, 2017)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

Don't smoke.

For one thing, smoking has always been an adult custom. And even for adults, smoking has become very controversial.

So even though we're a tobacco company, we don't think it's a good idea for young people to smoke.

Now, we know that giving this kind of advice to young people can sometimes backfire.

But if you take up smoking just to prove you're an adult, you're really proving just the opposite.

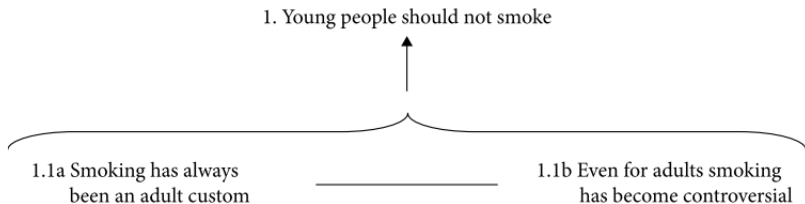
Because deciding to smoke or not to smoke is something you should do when you don't have anything to prove.

Think it over.

After all, you may not be old enough to smoke. But you're old enough to think.

(RJ Reynolds, 2017)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

(van Eemeren, Grootendorst, & Henkemans, 2002)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

- (1) (There are no good reasons for young people not to smoke)
 - ((1).1) (There are only bad reasons advanced for young people not to smoke)
 - ((1).1') (If there are only bad reasons advanced for not doing something, then there are no good reasons for not doing it)
 - ((((1).1).1a) (*Smoking has always been an adult custom* is a bad reason)
 - ((((1).1).1b) (*Even for adults smoking has become controversial* is a bad reason)
 - ((((1).1).1a-b) (These are the only reasons advanced for young people not to smoke)

(van Eemeren et al., 2002)

Co je argument?

argument (argument)

Argument je soubor alespoň dvou tvrzení, kdy jedno tvrzení (premisa, východisko) je předloženo za účelem *zvýšení přijatelnosti* druhého tvrzení (závěr, stanovisko).

Co není argument?

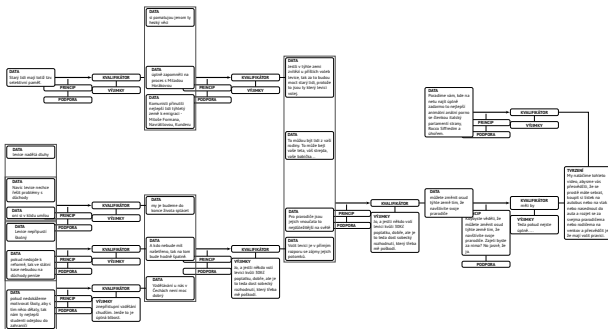
- NEPODPOŘENÉ TVRZENÍ
- PODMÍNKOVÉ TVRZENÍ
- VYSVĚTLENÍ
- ILUSTRACE

Přemluv bábu (2010)

(Cerqueirová, 2010)

Přemluví bábu (2010)

(Ondráček, 2018)

FORMÁLNÍ PŘÍSTUPY K ARGUMENTACI

zkoumání jazyka

- Syntax
 - zkoumá pouze znaky jako takové (např. jejich řetězení ve znaky složené)
- Sémantika
 - zkoumá vztahy znaků a jejich významů
- Pragmatika
 - zkoumá řečové akty uživatelů daného jazykového systému s ohledem k jejich záměrům, kontextu výpovědi atp.

argumenty v logice: vymezení

Logika

Nauka o vyplývání.

Vyplývání

Závěr Z *vyplývá* z premis P_1, P_2, \dots, P_n právě tehdy, když Z je pravdivý za všech okolností, za nichž jsou pravdivé rovněž premisy P_1, P_2, \dots, P_n .

- Nesmí tedy nastat situace, kdy máte pravdivé premisy a nepravdivý závěr.

Argument v logice

Argument je tvořen alespoň dvěma tvrzeními, přičemž účelem jednoho (premisy) je podpořit platnost druhého (závěru).

argumenty: dělení

- Deduktivní
 - Ve formálně správném argumentu závěr nutně plyne z premis.
- Induktivní
 - Je zde pravděpodobná souvislost mezi premisami a závěrem.
 - *Je možné*, že premisy budou pravdivé, ale závěr nepravdivý.
- ...
- V deduktivních argumentech jde o vztah *vyplývání*, který studuje právě logika.

výroková logika

- Jednoduchý logický systém, na jehož základě jsou budovány ostatní logické systémy.
- Nabízí pouze velmi hrubé možnosti analýzy jazyka.
- Pracuje pouze s výroky.

predikátová logika

- Nabízí jemnější možnosti analýzy jazyka.
- Umí pracovat s predikáty a relacemi.
- Kvantifikátory umožňují analýzu obecných a částečných tvrzení.

ověřování platnosti úsudků

ověřování platnosti úsudků metodou protipříkladu

- Jde o důkaz sporem.
- Cílem je zjistit, zda je logicky možné, aby byly premisy pravdivé a závěr nepravdivý.
 - Pokud se podaří nalézt takovou valuaci, úsudek není platný.

Příklad ověření platnosti úsudku metodou protipříkladu

$p_0 \rightarrow (q_1 \vee r_1)$	1
q_1	1
<hr/>	
$r_1 \rightarrow p_0$	0

tautologie a kontradikce

Tautologie / logicky platná formule

Výrokově-logickou tautologií je formule, která nabývá hodnoty P při každém ohodnocení výrokových proměnných.

Kontradikce / nesplnitelná formule

Výrokově-logickou kontradikcí je formule, která nabývá hodnoty N při každém ohodnocení výrokových proměnných.

vybrané tautologie a kontradikce

Zákon vyloučeného třetího

$$p \vee \neg p$$

Zákon sporu

$$\neg(p \wedge \neg p)$$

De Morganův zákon*

$$\neg(p \vee q) \leftrightarrow (\neg p \wedge \neg q)$$

vybraná usuzovací schémata VL

vybraná usuzovací schémata VL

Modus ponens

$$A \rightarrow B$$

$$A$$

$$B$$

Tvrzení konsekventu – neplatné usuzovací schéma!

$$A \rightarrow B$$

$$B$$

$$A$$

vybraná usuzovací schémata

Modus tollens

$$A \rightarrow B$$

$$\neg B$$

$$\neg A$$

Popírání antecedentu – neplatné usuzovací schéma!

$$A \rightarrow B$$

$$\neg A$$

$$\neg B$$

vybraná usuzovací schémata

Reductio ad absurdum

$$A \rightarrow B$$

$$A \rightarrow \neg B$$

$$\neg A$$

Disjunktivní sylogismus

$$A \vee B$$

$$A \vee B$$

$$\neg A$$

nebo

$$\neg B$$

$$B$$

$$A$$

logický čtverec

predikátová logika

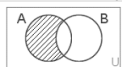
- Využívá stejné operátory jako výroková logika, ale obsahuje několik rozšíření.
- Kvantifikátory:
 - \forall – obecný kvantifikátor; „Všechna A jsou B “.
 - \exists – částečný kvantifikátor; „Některá A jsou B “.
- Zjemnění analýzy jazyka díky možnosti pracovat s *predikáty* (být filozof, být červený, být pes,...)
a obecně s n -árnými *relacemi* (mít rád, být potomkem,...).

kladné soudy

Obecný kladný soud

„Každé A je B.“

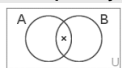
Žádné individuum nemá vlastnost A, aniž by mělo vlastnost B;
nezavazujeme se však k existenci nějakého A.

Částečný kladný soud

„Některá A jsou B.“

Alespoň jedno individuum má vlastnosti A i B.

záporné soudy

Obecný záporný soud

„Žádné A není B.“

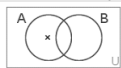
Žádný prvek A nenáleží zároveň do množiny B.

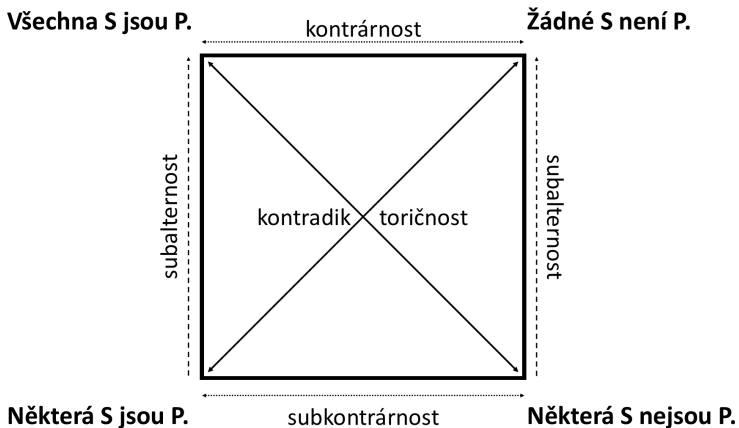
Částečný záporný soud

„Některá A nejsou B.“

Alespoň jedno individuum má vlastnost A, avšak nemá vlastnost B.

logický čtverec

vztahy výroků logického čtverce 1/2

Kontradiktoričnost (kontradikčnost, protikladnost)

- Negace daného výroku;
dané výroky mají opačnou pravdivostní hodnotu.
- Např.:
 - „Všechny labutě jsou bílé.“
 - „Některé labutě nejsou bílé.“

Subalternost (podřazenost)

- Lze přejít od a k i (nikoli však naopak),
lze přejít od e k o (nikoli však naopak),
čili a implikuje i a e implikuje o .
- Např.:
 - „Všechny labutě jsou bílé“
 - „Některé labutě jsou bílé“

vztahy výroků logického čtverce 2/2

Kontrárnost (protiva)

- Výroky a a e nemohou být oba pravdivé, ovšem oba mohou být nepravdivé.
- Např.:
 - „Všechny labutě jsou bílé.“
 - „Žádné labutě nejsou bílé.“

Subkontrárnost (podprotiva)

- Výroky o a i nemohou být oba nepravdivé, ovšem oba mohou být pravdivé.
- Např.:
 - „Některé labutě jsou bílé.“
 - „Některé labutě nejsou bílé.“

sylogismy

sylogismy

Kategorický sylogismus

Úsudek mající právě dvě premisy (*vyšší* a *nižší premisu*) a jeden závěr. Premisy a závěr jsou složeny právě a pouze ze *tří termínů*, tj. (obvykle monadických) predikátů:

- *subjektu S*
- *predikátu P*
- *středního (či mediálního) členu M*
 - vyskytuje v obou premisách, avšak nikoli v závěru

M a P Všechny ryby umí plavat.

- S a M Všichni tuňáci jsou ryby.

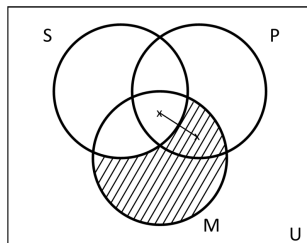
S a P Všichni tuňáci umí plavat.

ověřování platnosti sylogismů pomocí Vennových diagramů

Některá M jsou P.

Žádné M není S.

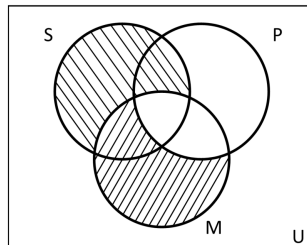
Některá S jsou P.

Všechna M jsou P.

Všechna S jsou M.

Některá S jsou P.

základní pravidla pro určení platnosti sylogismů

- Ze dvou částečných soudů nic neplyne.
 - Alespoň jedna premisa musí být obecná.
- Ze dvou záporných soudů nic neplyne.
 - Alespoň jedna premisa musí být kladná.
- Když jsou obě premisy obecné, závěr nemůže být částečný.
- Je-li jedna premisa záporná, tak je i závěr záporný.
- Je-li jedna premisa částečná, tak je i závěr částečný.

ARGUMENTAČNÍ PRAXE

implicitní prvky

Ne přímo vyjádřené prvky argumentu, které je třeba doplnit, aby byl argument platný.

- implicitní premisy
- implicitní závěr

doplňování implicitních prvků

- VALIDITA
 - Doplníme prvky, které činí argument validní.
- PŘIJATELNOST
 - Bereme ohled na záměry autora.
- VSTŘÍCNOST
 - Volíme nejsilnější variantu.

Facebook (2018)

(L. Bennett, 2018)

Facebook (2018)

(1) (Users can trust Facebook.)

(1.1) (Facebook can protect data of users.)

(1.1.1) (Facebook is not responsible for data breach.)

1.1.1.1 The leak of data was done by another actor.

(1.1.1.2) (The leak of data was enabled by consent of users.)

1.1.1.2.1 Users can stop apps from accessing their data.

1.1.2 Facebook will prevent future leaked of data.

(1.1.2.1) (Facebook is sorry not taking further steps to prevent leak of data.)

1.1.2.1.1a Facebook did not took further steps to prevent leak of data.

(1.1.2.1.1b) (Facebook believes that not taking further steps was an offence against users.)

1.1.2.1.1c Zuckerberg regrets not taking further steps to prevent leak.

1.1.2.1.1d Zuckerberg is sorry.

1.1.2.2 Facebook taking steps to correct this situation.

1.1.2.2.1 Facebook stopped apps from getting so much information.

1.1.2.2.2a Facebook will ban apps violating rulltes.

1.1.2.2.2b Facebook will tell everyone affected.

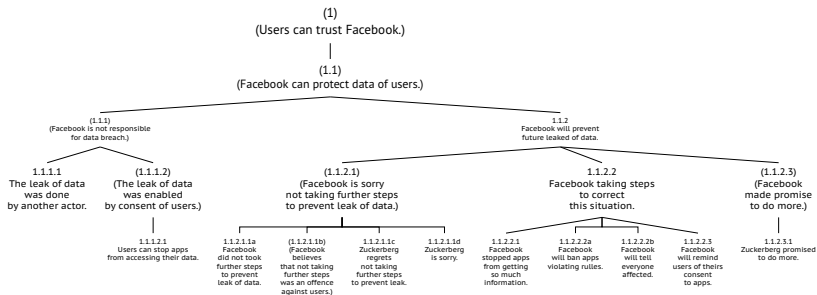
1.1.2.2.3 Facebook will remind users of theirs consent to apps.

(1.1.2.3) (Facebook made promise to do more.)

1.1.2.3.1 Zuckerberg promised to do more.

(Ondráček, 2018)

Facebook (2018)

(Ondráček, 2018)

Zdroje

- Bennett, C. (2017, 12). *Equal justice*. Washington Post. Retrieved from <https://truthout.org/art/equal-justice/>
- Bennett, L. (2018). *Facebook buys print ads to apologise for Cambridge Analytica scandal*. <http://www.adnews.com.au/news/facebook-buys-print-ads-to-apologise-for-cambridge-analytica-scandal>. AdNews. ([2018-07-23])
- Blair, J. A. (2011). *Groundwork in the theory of argumentation: Selected papers of J. Anthony Blair*. Springer Science & Business Media.
- Cerqueirová, A. (2010). *Přemluv bábu! Klip, o kterém se mluví*. <http://www.zijemenaplno.cz/Clanky/a243-Premluv-babu-Klip-o-kterem-se-mluvi.aspx>. Media Park. ([2018-09-19])
- Gálik, S. (2012). *Psychologie přesvědčování*. Grada publishing as.
- Kratochvíl, Z., & Bouzek, J. (1994). *Od mýtu k logu*. Praha, Herrmann & synové.
- Levinson, B. (1997). *Wag the dog*.
- McKay, A. (2015). *The big short*.
- <Migerii>, T. (1321). *Breviculum ex artibus raimundi lulli electum - cod. st. peter perg. 92*. Karlsruhe : Badische Landesbibliothek.
- NAAPO, B. (1977). *Wow! signal*. Wikimedia Foundation. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Wow!_signal#/media/File:Wow_signal.jpg
- Ondráček, T. (2018). *Apel na sobekost nebo na rozumnost? Případová analýza s využitím Toulminova modelu argumentu. Filozofie dnes*.
- Ondráček, T. (2018). *The use of an apology*.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The elaboration likelihood model of persuasion. *Advances in experimental social psychology*, 19, 123–205.
- Philip Morris. (2017). *Kids should not smoke*. http://tobacco.stanford.edu/tobacco_web/images/tobacco_ads/odds_ends/propaganda/large/industry_42.jpg.
- RJ Reynolds. (2017). *Some Surprising Advice*. <http://i.imgur.com/INZJy7b.png>.
- Sky Sports. (2020, 6). *Billie Jean King: The battle of the sexes - documentary on match vs Bobby Riggs*. Sky Sports. Retrieved from <https://www.skysports.com/tennis/news/12110/11998655/billie-jean-king-the-battle-of-the-sexes-documentary-on-match-vs-bobby-riggs>
- Spielberg, S. (2015). *Bridge of spies*.
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., & Henkemans, A. F. S. (2002). *Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation*. Lawrence Erlbaum Associates.

M A S A R Y K
U N I V E R S I T Y